

Educar en el pudor (1): els anys de la infantesa

El sentit del pudor es desperta en l'home a mesura que va descobrint la pròpia intimitat. El respecte que ha de tenir cada persona per si mateixa s'aprèn, principalment, a la família. Oferim alguns suggeriments en aquest editorial.

26/08/2013

Què és el pudor? A primera vista, un sentiment de vergonya que porta a

no manifestar als altres quelcom de la nostra intimitat. Per a molts, es tracta simplement d'una defensa més o menys espontània contra la indecència, i no falten els qui ho confonen amb la hipocresia.

Tanmateix, aquesta concepció és limitada. És fàcil apreciar-ho quan considerem que, on no hi ha personalitat ni intimitat, el pudor resulta superflu. Els animals no en tenen.

A més, no s'estén només a les coses dolentes o indecents; hi ha també un pudor de les coses bones, una vergonya natural a manifestar, per exemple, els dons que s'han rebut.

El pudor, considerat com a sentiment, posseeix un valor inestimable, perquè suposa adonar-se que es posseeix una intimitat i no una mera existència pública; però, a més, hi ha una autèntica virtut del pudor que arrela en aquest

sentiment, i que permet a l'home escollir quan i com manifestar el propi ésser a les persones que poden acollir-lo i comprendre'l com es mereix.

El valor de la pròpia intimitat

El pudor posseeix un valor antropològic profund: defensa la intimitat de l'home o de la dona –la seva part més valuosa– per poder revelar-la en la mesura adequada, en el moment convenient, de la manera correcta, en el context propici.

En cas contrari, la persona queda exposada a maltractaments o, almenys, a no ser presa amb la consideració deguda. Fins i tot per part d'un mateix, el pudor és necessari per assolir i conservar l'autoestima, aspecte essencial de l'amor al propi jo.

Hom pot dir que «amb el pudor l'ésser humà manifesta gairebé»

instintivament "la necessitat de l'afirmació i de l'acceptació d'aquest "jo" segons el seu just valor» [1]. La manca de pudor manifesta que la pròpia intimitat es considera poc original o rellevant, de manera que res d'allò que conté mereix ser reservat per a unes persones i no per altres.

La bellesa del pudor

El terme "pudor" –tant si ho entenem com a sentiment o com a virtut– es pot utilitzar en àmbits diversos. En el sentit més estricte es refereix a la salvaguarda del cos; en un sentit més ampli, abasta altres aspectes de la intimitat –per exemple, el de manifestar les pròpies emocions–; en un i altre cas, el pudor custodia, en darrer terme, el misteri de la persona i del seu amor [2].

Com a principi general, hom pot dir que el pudor es dirigeix a què els altres reconeguin en nosaltres allò

que tenim de més personal. Pel que fa al cos, això suposa reclamar l'atenció sobre allò que pot comunicar, allò exclusiu i de cada persona (la cara, les mans, l'esguard, els gestos...). En aquesta línia, el vestit és al servei d'aquesta capacitat de comunicació, i ha d'expressar la imatge que es té d'un mateix i el respecte que s'ofereix als altres. L'elegància i el bon gust, la neteja i l'arranjament personal apareixen així com les primeres manifestacions de pudor, que demana (i ofereix) respecte a aquells que ens envolten. Per la mateixa raó, la poca virtut en aquest camp porta amb facilitat a la barroeria i al descuit de la neteja. En diferents ocasions, el prelat de l'Opus Dei ha exhortat a «viure i defensar el pudor, contribuint a crear i difondre una moda que respecti la dignitat, protestant davant imposicions que no respectin els valors d'una autèntica bellesa» [3].

Una cosa semblant passa amb l'aspecte més espiritual: aquesta virtut posa ordre en el nostre interior, en conformitat amb la dignitat de les persones i amb els llaços que existeixen entre elles [4]. Tenir consideració per la intimitat, pròpia i aliena, permet donar-se a conèixer en la justa mesura en els diversos contextos de donació o de respecte on ens movem. D'aquesta manera, s'humanitzen les relacions personals perquè cadascuna adquireix uns matisos diferents; això no només fa més atractiva la personalitat, sinó que, a mesura que es van compartint esferes d'intimitat, permet el goig de l'amistat veritable.

En l'educació del pudor, per tant, és imprescindible advertir el sentit eminentment positiu d'aquesta virtut. «El pudor, element fonamental de la personalitat, es pot considerar –en el pla educatiu– com la consciència vigilant en defensa de

la dignitat de l'home i de l'amor autèntic» [5]. Quan s'explica el sentit profund del pudor –salvaguardar la intimitat, per poder oferir-la a qui de veritat la pugui apreciar–, és més fàcil acceptar i interioritzar-ne les conseqüències pràctiques. La meta, llavors, no es posa tant en què els joves visquin uns determinats criteris de capteniment en aquest camp, sinó que ho apreciïn i assumeixin com una cosa que és en l'arrel de l'estructura de l'ésser personal.

Exemple dels pares i ambient familiar

Com sabem bé, el bon exemple és sempre un element essencial en la tasca educativa. Si els pares –i altres persones grans que poden viure a la llar, com els avis– saben tractar-se amb modèstia, els fills comprenen que aquestes manifestacions de delicadesa i pudor expressen la

dignitat dels diversos components de la família. Per exemple, els pares poden i han de mostrar l'afecte que es tenen davant dels fills, però sabent reservar certes efusions per als moments d'intimitat. En aquest sentit, sant Josepmaria recordava l'ambient de la llar que havien creat els seus pares: ***i tampoc es feien ximpleries: algun petó.*** Tingueu pudor davant dels fills [6]. No es tracta d'embolicar l'amor en una màscara de fredor, sinó de mostrar als fills la necessitat de l'elegància en el tracte, que és aliena a l'afectació.

No acaben aquí, però, les manifestacions d'un pudor sa. La confiança que es dóna en una família és compatible amb saber estar a casa d'una manera coherent amb la pròpia dignitat. Una relaxació en les postures o en el vestir, com usar molt la bata o canviar-se de roba davant dels fills, acaba rebaixant el to humà d'una llar i convida a la deixadesa.

Especial atenció s'ha de tenir en les temporades caloroses, ja que el clima, les teles més lleugeres, i potser el fet de ser de vacances, obren la porta al descuit. Certament, cada moment i lloc requereix vestir d'una manera adequada, però sempre es pot mantenir el decòrum. Potser aquesta manera de procedir, de vegades, contrasta amb el clima general, ***per això us cal tanta formació que pugueu portar, amb naturalitat, el vostre propi ambient, per tal de donar «el vostre to» a la societat amb la qual convisqueu [7].***

Si el pudor es relaciona, sobretot, amb la manifestació de la intimitat, és lògic que la seva educació hagi d'abastar el camp dels pensaments, sentiments o intencions. Per això, l'exemple a la llar s'ha d'estendre a la manera com es tracta la intimitat pròpia i la dels altres. Per exemple, és poc educatiu que les converses

familiars tractin de confidències alienes, o alimentin xafarderies. A banda de les possibles faltes de justícia que pot suposar comportar-se així, aquest tipus de comentaris porta a que els fills es considerin amb dret a ficar-se en la intimitat d'altres.

De manera anàloga, també resulta important vetllar per tot allò que entra a casa a través dels mitjans de comunicació. Per al tema que ens ocupa, l'obstacle principal no és només allò indecent: això, com és clar, s'ha d'evitar sempre. Més fosc és la manera com alguns programes televisius o revistes fan comerç i espectacle de la vida de les persones. En ocasions, d'una manera invasiva, que atempta contra l'ètica de la professió periodística; altres vegades, són els mateixos protagonistes els que obren immoralment i es dediquen a satisfer curiositats frívoles o fins i tot morboses. Uns

pares cristians han de posar els mitjans perquè aquest "mercadeig de la intimitat" no entri a la llar. I explicar els motius d'aquest procedir: el respecte i el dret a ***la legítima decisió d'ésser un mateix, de no exhibir-se, de conservar en una justa i pudorosa reserva les seves alegries, penes i dolors de família*** [8]. L'excusa que sol posar-se a aquest tipus de programes, el dret a la informació o el consentiment dels qui hi participen, té límits: els qui deriven de la dignitat de la persona. Mai no és moral danyar injustament, encara que sigui el mateix interessat qui ho faci.

Des de petits

El sentit del pudor desperta en l'home a mesura que va descobrint la pròpia intimitat. Els nens petits, per contra, sovint es deixen dominar per la sensació del moment; per això, en un ambient de confiança o de joc, no

és difícil que descuidin el pudor, potser fins i tot sense una particular advertència. Per això, durant la primera infància, la tasca educativa s'ha de centrar en consolidar hàbits que més endavant en facilitaran el desenvolupament d'aquesta virtut. Convé, per exemple, que aprenguin de seguida a rentar-se i a vestir-se per si mateixos. I, abans d'haver assolit aquest objectiu, s'ha de procurar que en aquests moments el nen no sigui a la vista dels germans. També, quan sigui possible, han d'exercir-se en tancar la porta de l'habitació si es canvien de roba, i a posar la balda quan van al bany.

Són coses de sentit comú, que potser hem oblidat en una societat de costums un tant naturalistes, i que tenen com a fi anar formant en el petit hàbits racionalment assumits, que el dia de demà facilitaran les virtuts autèntiques. Per això, si en alguna ocasió el menut es presenta o

corre per la casa oblidant-se del pudor, no cal dramatitzar, però tampoc riure la gràcia –això es deixa per quan estigui absent–. Convé, en canvi, corregir amb afecte, i aclarir que no s'ha comportat bé. En qüestions d'educació, tot té importància, encara que hi hagi coses que en si mateixes semblin intrascendents o que a aquestes edats no signifiquen res.

Alhora, els nens han d'anar aprenent a respectar la intimitat dels altres; neixen egocèntrics, i només a poc a poc van "descobrint" que els altres no viuen per a ells, i mereixen ser tractats com a ells els agradaria. Aquest avanç gradual es pot concretar en detalls múltiples: ensenyar-los a tustar la porta –i, lògicament, a esperar la resposta– abans d'entrar en una habitació, o explicar-los que han de sortir d'una habitació quan se'ls convida a fer-ho, perquè els grans volen parlar tots

sols. També caldrà contenir l'afany d'explorar –propi d'aquestes edats primerenques– armaris i altres coses personals dels habitants de la llar. Així es van acostumant a valorar l'esfera privada dels altres i, alhora, a descobrir la pròpia. I es posen els fonaments perquè, quan creixin, siguin capaços no només de respectar les persones pel que són –fills de Déu–, sinó també de posseir ells mateixos ***aquest bon pudor que reserva les coses profundes de l'ànima a la intimitat entre l'home i el seu Pare Déu, entre el nen que ha d'intentar ser tot cristià i la Mare que l'estreny sempre en els seus braços*** [9].

J. de la Vega (2012)

[1] Cf. Beat Joan Pau II, *Audiència general*, 19-XII-1979.

- [2] Cf. *Catecisme de l'Església catòlica*, n. 2522.
- [3] Mons. Xavier Echevarría, trobada pública de catequesi a Las Palmas de Gran Canària, 7-II-2004.
- [4] Cf. *Catecisme de l'Església catòlica*, n. 2521.
- [5] Congregació per a l'Educació Catòlica, Orientacions educatives sobre l'amor humà, n. 90.
- [6] Predicació oral de sant Josepmaria, recollida per Salvador Bernal a *Mons. Josemaría Escrivá de Balaguer*, ed. Rialp, Madrid, pàg. 19.
- [7] Sant Josepmaria, *Camí*, n. 376.
- [8] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 69.
- [9] Sant Josepmaria, article La Mare de Déu del Pilar a "*El libro de Aragón*", CAMP, Saragossa 1976.

Publicat també en
www.sanjoosemaria.info.

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca-es/article/educar-en-el-pudor-1-els-anys-de-la-infantesa/>
(27/03/2026)